

ACC. N:R. 9360 : 189-255.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Ellida Ohlsson
Härad: Vemmenhög Adress: Lönstorgs n. 5, Skarup
Socken: Gräddelöv Berättat av: _____
Uppteckningsår: 1943 Född år _____ i _____

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

fortsättn. om

Livet bland allmogem på 1800-talet.

Skriv endast på denna sida!

Efter 1870

Genombrottet, enskiftets genomförande i upphä-
bandet av hoveiet samt uppdelningen av Allarp-
böndernas o Sillerjötröskans jord kom på en gång
af gårdarna i Allarp by frammo att på mer,
de andra reos o ägora slogas ihop till en gård.
De andra bönderna fingo gårdar i andra platser
7 ex i Allarp by, där också bys rådjädes upp i
gårdarna flyttades ut ifrån varandra.

Att de tolv tröskor i Sillerjö-röskan (Sillerjö-lus)
med vardera 8-8½ Td. jord blev åtta stycken med
12-14 Td. De gamla husen som långenom blev
utan jord fingo bebo något hus o de yngre fingo
dels bygga till o bygga om de gamla husen, dels
flytta ut dem o bygga helt nytt. Timret togs ut i
godsäts skogar, tegel brändes i tegelbruk i godset
men arbetet gjordes annu dators. Stalls om i all ^{90:00} skulle
efter förtällda plan.

En stor del ungdom, som från väst kom till att bo i
rikt som drängar i gårdarna och tillsammans från
flera torpare för att göra dessas hushållsarbete,
togsjordes i spriddes omkring utanför hemorten.
Många sökte sig till städerna mest till Malmö
men också till Örebro och i uppåt landet, horisonten
vidgades raskt i det blev "luft i luckan" Förbindel-
sen med Malmö tycks ha varit särskilt livlig
helt som jämvägen kom till nästan samtidigt i
många, ja kanske kan man säga alla, torpare hade
barn i staden. De gamla blev så ofta samlade
i husen när de gjorts övertala sig att flytta till
barnen i staden. Dessa fingo det i ungdomen som ykes-
män de voro vana att arbeta i huse med jorlingar
medan tag fanns naturligtvis även de.

När de unga växt upp i skolan ut till det hade de
en, en än enklare, så dock grundlig skolundervisning
med som kom dem väl till pass i det praktiska livet

Torparen fick lägga ner sin tid i sina breff på
den "egna" jorden, i stället för att som förrut sköta den
vid sidan av skogsdigkternas fullgörande. Där kunde
han genom utvidgningen i sammanfrånad till
att sammanhängande helt samt bättre skötsel
joda flera djur i än bättre skötsel. Det blev mera
i värdet fullare gödsel, den hade ju fört delvis
"logts på vägarne". Uttrymmet kring hemmen blev
och så genom flyttning i samma skogning i röring
större. Genom flyttningen till städerna blev det
gott om arbete för den ungdom som stannade hemma
såväl vid gårdarna som i skogen. Truläggningen
av stadsbygdernas järn gjorde att många där fingo ar-
bete flera år framåt med utjämnning o' sedd m.m.
Arbetslösa där var lite efter våra begrepp men
nog ganska stor efter vad man då varit van vid
man hade där 1 kr i 150 om dagar. Det var massor
av människor som hade arbete där.

Om skogsarbetet såväl före som efter 1880 kan anföras
att man på ^{den} vintern när man jäte måste samla
sina grejor på någon viss stubbe som var lätt igen-
kännlig för att finna den dagen därpå i för det
frände man talade med sig i satta del på för att tina
upp verktygen, frusna ena de sterna som glas.*

Dessa gamla kände mycket väl till skogsrummen
i hade både sett att den var "ett gramt fientimmer"
framifrån men begripa likna ett bagetru" i hört
hennes skrat när hon försvarar: "hon hade nåt
laddene (täte) från sig". Helt man på att komma vil-
re i den skog man på väl kände till var den hennes
skall, det märkte de när de så hörde hennes skrat.

Hjältra skulle ju skogsbyggarna också köpa sin ved
där i hade ihop bunkar med trake på att dessa
skulle de hjältra köpa. Det kunde de ofta så att just
när dessa utmärkta bunkar skulle säljas kommes
de rika stättbönderna som ingen ved hade mera

* utrustningen skogs sig släppte: halar skaffade de om bräddade loggarna som i
den riddagen om det blev man anktion på den så att om skottet på den skogarna är

hur ing jämb. under tiggandes ballarnas julesis, o
dessa som hade gått råd bestående då juleis vilket
blev så litet att inga av traktens fattigare folk hade
råd att tjäla med dem i så icke "skogarnas" gode
brunnen all värdslösa väg till stor missnöje för
dessa i det missnöjet äro för andra den gång
vattens rika bünde km till skogsbruk.

Den dåvarande bärnen hade i danskt-tyska språket
blivit iöddad en döds fara av en polack o som er-
känsla där för sig kan komma i sin tjänst som
skogsforster (-förste sade man). Han sken att ha upprätt
över alla skogsbrukens skogar o åt Gotschevskis mit
(ursprungligt) var man inte vidare glad. Man ville
också, när tillfälle gavs ha kännat på honom därför.
Så hade man en gång tagit på honom i skogen o stu-
bit en logon läng till genom hans mörkmar i
bakom ryggen på honom o så släppt honom; han
blev då alldeles hjälplös bland skogens träd. Det

var i skymsningen i när folk kunde ösög den mäst
våddiga rkepraden vågade sig ingen så nära att man
fick reda på vad det var utan trodde att det var
något övernaturligt väsen (skogsmanen eller någon
gömgångare). Till sist var det ändå någon som frivillig-
made sig över honom.

I en annan gång kunde man på att sätta eld på hu-
mon. Han var rökes i använde i stället för tänd-
stickan stäl i färske s. k. fyrstamma. Fyrstamman förvaras
der i en ask med lock i över detta stogs den gnista
som skulle tända ö så stäcke han genom att sätta
på locket i bräna elden. Med detta fyrstamman kunde
man smussla på något sätt så att manen fick eld
i rören i ~~håll~~ på att brinna upp. Hur vanligt
dessa sätt att på eld då var vet jag ej men det bru-
kades ej bland dem som besittat dänan men de kün-
de väl till det. I detta fall inlede det sig på en
en rökes ö i eldgöring i akmonket.

Bodan i sin tidigaste ungdom deltog Ole Persson i skogsarbete men då gällde det skogsplantering och han har fört enkla anteckningar över hur många ^{här} gädd man grävt för plantor under viss tid i en viss plats, därefter fick man verkligen betalt.

Vid gäddarna arbetades med mörklung i så även i trycken i detta arbete krävde starka armar i detta ryggar. En anteckning av Ole Persson från denna tid visar att man t.ex. mörklung ett skifte c:a 1 1/2 tim (Tjörneholmerna) med 259 kärvellass på 6 dagar det skulle vara ett mycket bra mörklung i första året blev det mycket stora gröda.

Fra mörklungen i Sillesjö gädd, där även en del husmän och ingesörare deltog i arbetet med lösbrytning (man bilade loss stora bänkar i skog men dem i lösning av det tunga och obändiga materialet, berättas att det inte endast var påkostade för folket (mörklungen blev påt skulden för många förväntade

ö kirkliga byggar) utar också för eldarna. Dessa hus-
tändes över sin förmåga ö när de inte orkade dra las-
sen upp in graven där de inte kunde få fäste för
huvorna i den kala botten. Kunde husbonden eller
någon annan kändhjälst person ställa om att där
tändes eld på kaln som lagt under bakarna
på de arma djuren. De fringades av smärtan
att göra en siste ansträngning i antingen gick det
eller stupade de med roddda bukar. Denna ishet
glomdes aldrig av dem som berättat där om i det
hette att: "di som går så mot di oskälis djuren får
sitt straff" ö de tyckte sig kunna att det blev så.
När man behövde extra hjälp i brödgårdarna eller
något byggdes för hängårdens säkerhet anlättes Tr-
pens manliga medlemmar i husmän, så vid
skaftringar gjorde m.m. vid byggen de ar Kulla torp
i Per Lars' Ola som var under barnet i Tammade i
Mummet var med om dessa arbeten samt arbetena

ACC. NR M. 9360:197

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i skog o mark. Till slut gifte sig med bl. g. Nils
 Larsson i Övertig Träsk. Han var boken i intelligent
 o utrustad med ett enastående minne o det f. d. var
 det som denna skildring kommit till, då den till
 största delen grundas på hans berättelser o
 beskrivningar. Han dog år 1939 i Lovström dit han
 flyttade år 1892 för att bli sin egen d. v. o. j. ägare
 av sin jord. Bland hans anteckningar finns utom
 den nämnda om skogsplantering i mängder
 av de egna skiftens anteckningar om sådd o skörd
 under åren 1872 då han var 17 år men kallade sig
 för gossen Ole Persson o till 1910, det är enkla men
 ackurat förda anteckningar, lika gjorda för alla åren
 o jag vil. återge något av dem o nämna vid de
 så som utmärka sig i ett eller annat avseende.
 För öfrigt äro de gjorda i samma sätt samma
 skema är för år men som de börja först år 1872
 finns inga anteckningar från de tidigare åren vid

ACC. NR **M. 9360** : 198.

181

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Slutet av 1860-talet. Se här en del uppgifter:

år 1872

Ladde vi råg den 11 September. 1872 fick vi till-
sätt den 16 maj. Insköpt den 22 augusti.

år 1872

Fick vi 46 Tunnor & Skäpper Låd, den Ladde vi

1/2 tunna Råg 8.50	4 tunnor Kåpe 9
--------------------	-----------------

3 tunnor Korn 13.50	4 tunnor Kåpe 9
---------------------	-----------------

3 tunnor Korn 12.50	2 tunnor Kåpe 9.50
---------------------	--------------------

1 tunna Korn 14	1 tunna Kåpe 9.45
-----------------	-------------------

1 tunna Korn 12.50	
--------------------	--

år 1873

Fick vi tillsätt den 6 maj. Insköpt den 2 September
Ladde Råg den 13 September och den 25 September

Upp mycken säd vi fick 1873:

15 [*] lass Råg	4 lass skiter
--------------------------	---------------

20 lass Korn	5 Lass blänning = blandsäd
--------------	----------------------------

12 Lass kåpe	Summa 61 Lass det blev 48 Tunnor säd
--------------	--------------------------------------

* Lass = 3 Trevarvshyl 1 Trave = 10 par hävar alltså 1 lass = 60 hävar

ACC. NR M. 9360:199.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Hus mycken Säd i sädle år 1843

4 1/2 Tunnor Korn 70

5 Tunnor Kåpe 50

3 Tunnor Korn 45

1 Tunna Kåpe 9

4 Tunnor Kåpe 40

1 Tunna Korn 13 75

4 skäppen råg 12 00

1 Tunna Korn 13

Summa 263 35

Se fortgår det. År 1845 fick man inköstat d. 24 aug
i sädle råg d. 11 sept, man fick 48 lass säd som gav
55 Tunnor. Vinst kortade omkr. 15 50 merer 11 hr
råger 19 hr per Tunna, man sålde spannmål, den enda
inköstat som var att råbua med gjöt den tiden, för
341 hr. Mellan 3 - 5 Tunnor, berende på bagnar, chogaa
i råglag var lass för en stads resa

År 1845 fick man endast in 266 50 för såld säd, 54 lass gav 49 Tunnor

ACC. NR. M. 9360: 200.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

År 1876 fick man 55 tunnor säd som gav 364 25 för
den säd man sådde. Detta är när också angivet vad
tunnan vägde, nämligen 106 - 110 kg. 1 Åkerare 80 - 89 kg, 1 Tunna rög 120 kg.
1878 fick man 61 tunnor i skäppa. Då hade man
inköpt säd d. 24 aug. Årens fick man vanligen inte
inköpt säd för än i september. Då sådde man år 1874
rög d. 16 sept & fick inköpt säd den 17 de 1878 fick
man endast 262 40 för såd säd, skörd 39 kass gav 37 tunna
mellan man 1880 fick 65 lass - 89 tunnor & 43924 för såd säd
År 1881 står antecknat: Då jag började för egen räkning
Olo Persson hade då gift sig & övertagit stället & jag
ide åtege anteckningarna från detta år:

1881 fick vi

11 Lass Rög	Inköpt d. 10 sept.
19 Lass korn	Sådde Rög den 16 & 19 sept.
11 Lass Håre	Skördat
11 Lass Blandsäd	58 1/2 tunnor säd
1 Lass åker, 1 Lass riken	

ACC. N:R M. 9360: 201.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sålt såd för 1881		1882 fick man inkörtat
5 Tunna Korn 20		den 1 sept, sådde sig d. 8 sept
4 Tunna Korn 54		För 1883 står antecknat att
6 Tunna Kåse 60		man fick utkörat d. 4 febr
* 1,2 tha. Korn 19 64		(slagtinkat) 54 tunna i 1 skäppe
2 " Korn 31		1884
1 " Kåse 10		fick man tillstå d. 28 apr.
4 " Kåse 30		Inkörtat d. 25 aug. sått sig
2 " Korn 26		d. 9 sept i utkörat d. 24 febr
1/2 " Kåse 05		64 tunna som gav 335 ha för
* 5 Pund mjöl 2 50		den såd som såldes
1/2 tunna Kåse 5		Anteckningar om antalet
1,4 " Korn 20		"lass" finns jämlöjande
* 1 Pund mjöl 4 35		med mängden troshed såd
3 54 52		man ville veta hur tiden
		räntade sig i år, hur myc.
* 1,2 = 1 tunna 2 skäppor		hur det blev av träven.
		Junga åker i viken jans dessa år

Om åren 1886-88 är intet att återge det är liksom
föregående men 1888 var ett ovantligt år, ett år som al-
drig glömdes. Då bröjde vären den 8 maj efter en
enastående snö vinter då man hade jordat i jäm-
likt med i två lustaker vid den tiden då värgån-
gen annars tog sin början, i då man kunde se på
snön nudsommar efter i skogen, skan och då tillräk-
ten 22 maj i inlostat d. 24 sept i sådole i ög d.
11 sept. Det är det enda år det inte står angivet men
den skörden blev men man sådde:

19 tunnor	bror i 11 kr	Trots de onormala
10 "	havre i 7.60	förhållandene tycks
1 tunna	råg 2	då lunda grödan ha
allt för	301 kr	blivit regnande men

År 1889 däremot var inkomsten av såd som
mät endast 241 kr i pris på brunt s: 4 12 50 p. th.
vilket tycks på att skörden allmänt varit liten.
Så kommer ett par år där intet är att återge

Om åren 1886-87 är intet att återge det är likt de
föregående men 1888 var det ovantligt år, ett år som al-
drig grändes. Då bröjde väsen den 8 maj efter en
mestående snövinster då man hade jordat i jäm-
likt med i två lustaker vid den tid då värgän-
gar annars ligga i böjar, i då man kunde se på
snön nedsommar efter i skogen, och den 22 till 24
den 22 maj i inkrustat d. 24 sept i sådole i 2 d.
11 sept. Det är det enda år det inte står angivet när
den skörden blev men man sådde:

19 tunnor korn i 11 kr	Trots de onormala
10 " havre i 7.60	förhållandena tycks
1 tunna råg ?	sådana skörden ha
allt för 301 kr	blivit betydligt mindre

År 1889 däremot var inkrustat av såld mjöl-
mål endast 248 kr i pris på kornet c: 12 50 pr t.
vilket tyder på att skörden allmänt varit liten.
Så kommer ett par år där intet är att återge.

De första av dessa här uppräknade är kördas och stä
som skulle säljas till Heden, Ustved eller Skalmö,
men sedan spammarets handlet öppnats i Skåstad
användes den där.

År 1892 var åter ett märkesår. Då hade Ole Persson
både föräldrar avlidit och han ejade köttmat på att vara
amundat och köpte därför ett litet ställe av ungefär
samma indrygga i Svanstry. Denne tharom att
ejade ja äga den jord man brukade vara i bruklig.

4 bohus stä: Första året i Svanstry köptes våren
den 4 april, tillstöt den 22 dito, Yrkstöt den 5te sept
tät rög den 9-10 sept. Man kan då skrifa:

* 16 lass rög	och detta såldes		
7 lass vete	137 korn	164	
34 lass korn	27 1/2 korn vete	41 52	
13 " blandad	16 T. havre	133 58	
24 " hampre	5 T. rög	68 58	
Summa 94 lass	10 T 2 sk. korn	111 20	
* 1 lass = 3 Travar å 10 par hävar	Summa	518 87	

Vetet var upptät av den förne ägaren ö kalman som
blev av dessa små veteodlingar användes till kalman-
tats, det var vete med längre ö mjukare stäm
vetearterna i vissa dagar.

Sket därpå finns ingen veteodling. Ladd. skind
i normal tid - tillsatt i april ö inkrustat i augusti
men skinden blev endast 68 lass ö inkrustat av
den silda spannmålen 404 kr.

År 1894 omnämdes skiften på utestående vege-
tabilisk produktion till mera animalisk ö socker-
veteodling kommer till. Detta är angivet som mycket
regnigt var ö året. Vårer började d. 28 mars ö
man hade tillsatt d. 19 april, inkrustat d. 18 augusti
skinden blev:

18 lass rög 8 tunnor korn för 93 kr.

25 lass korn mer ö tillkommer:

12 " korn socker vete för 191 kr

10 " blandad 5 st korn c. 45 kr per st

vete återkom ö ännu på hela inkrustat av jords. blev 569 kr.

ACC. NR M. 9360: 205.

1895 började inte vären förstås den 13 april & man fick
tillsätt den 3 maj & inbrötat d. 3 sept. Skörden 58
lars därav endast 4 lars råg troligen beten, i tunnland,
i resten av trödan varis rymd var 1 1/2 Tld. Värsides
arsalen minskades nämligen inte. Inkomströdan blev
allt vidlyftigare & mera osvårkländ:

15 Tunnen Korn 160 kr	
Beten 24 Tunnen kg 351 "	
4 vörn 163	
1 kviga 144 "	
Bettillägg 37 "	
3 lamm 33 "	
* 1 gödkalo 46 "	
1 får 10	
	<u>953</u>

1896 hade man inbrötat
redan d. 10 aug. den tröda
gärte antecknade detta
för alla dessa år. Skörden
66 lars & 21, 550 kg beten
1897 skördades 75 lars säd
men då hade man tröttnat
på betodlingen & sålt marna
som & något råg

Från 1898 är antecknat: "Ingen vinter alls. Råg ut att
bli tidig vä, gjordes även försök men tillbakablicks
av regnbåder så det blev ej allvar av förstås 26 april
* Den första av detta slag.

188

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

9360: 206.

9 maj för många g.
Skörden blev 49 lars
& sådde råg d. 15
vetodling i bland

en en andra var vä, de
d. 20 april & man ha
d. 5 maj samt inbrö
angusti vanligt tidig
in blev hela inte nu
därav 7 lars råg 6 lars
som 12 lars korn i 11 lars
då den försådde sparn
: 900 kg vete 600 kg m
får åter upptaget 200
odlingen av s. ch. bet
minskade till föga n
ligt i proportion där

Åren 1900 var ett år med den värdeliga böjda
d. 20 april i var slutfrid d. 3 maj. Inskärat d. 24 aug
Rågen såddes regelbundet mellan d. 8-15 sept obe-
rörde av en skölden då var inbergaad, det arbetet
skulle omläggningen göras för natten av månaden
attman om det utläses på toh. Man försöker av
civets griden till utsida (sö-ve). I bland kunde
man bota rågen när man tog in den d. o. s. blå bärn-
na mot lo-balken eller rågen bleds, då de mognade
i för utsida bärn bärnarna föll av.

Åren 1901 var det en ren vä 22 april till 7 maj
Inskärat d. 17 aug. Skid 59 lass.

1902 böjades vären d. 14 april i slutfriden d. 30 de. In-
skärat d. 24 september, mycket ren till allt i skid 59
68 lass (ett gott år) Betodlingen gav 13000 kg bärn för
vilken man fick 225 kr i ansåg denne brukare den
föga konsumt sedan socken kallar och på colyruus
beholdnad.

ACC. NR **M. 9360:210.**

såth såg d 23-26 sept där slutar anteckningarna som regelbundet forts redan 1872. Hade antecknarna varit ett par år äldre hade man fått reda på att 1869 blev den minsta skörden i mormorrens, fast det ej förefaller som om det just där var med den minsta. De första rågen 50 ha pr. tunnna mott 14 ha i 1872.

I detta sammanhang vill jag teckna med ord den stäm antecknar om den förut nämnda skogsplanteringen, det antas här att alla personer nämnda här var med i sin tidigaste ungdom i Skärbyskebys skog. På stäm där: "Förteckning över hur många hälar vi ha gjort"

Första dagen	456	1/2 dag	623
Andra "	485	1 "	1407
3 "	630	1 "	1844
4 3/4 "	538		
5 dagen	450		3924
6 1/2	450		
Summa	3363		

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

193

0:211.

över den tillägget åter-
den från 1880 statiska
natur.

Denne noten är ofullständig så tillvida att man
i den slutar sig till
m ort, borth mest i
skidare är inriktad
de 16 provinerna. I vilken
de så är det för den
summa för att endast
alla kupper soker ö m
ku ö bopp teckningar
in samma tid visar
lik som totalsumma
begrävningso kostna-
na som denna noten in
d upptaget blodsat

da man vid den tiden vanligtvis blådole den elde i
att lakas även om det var vid slutet av 1880-talet
i det vid början av 1890-talet nämndes som något
särskilt strävt om någon av de mindre; som-
märket skapade "Sjövesset" av sin elde.

Litteraturen

Man hade alltid gärna läst i dessa familjer, de
som kunde läsa och ha någon behållning därav följande
Det mesta utgick från och man genom skillingtryck
som köptes i marknaderna. Bland dem fanns både
visor, engliga och glada, lärdorner av olika slag, län-
der, psalmer, predikningar, lilspredikningar
och tal m.m. De värfades ihop till hela böcker som
både var en flitig läsning. Sedan kom Valandras
med lärrik och vissern läsning av olika slag och var
spreds genom bokhandlarnas flera omväntade lektyr
bland folket. Lärböcker för människor och för
ej förgämnas ej heller religiösa skrifter, de senare

ACC. N:R M. 9360:210.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

såth såg d 23-26 sept där slutar anteckningarna
som regelbundet forts redan 1872. Hade antecknarna
 varit ett par år äldre hade man fått reda på att
1889 blev den minsta skörd i marmarinn, fast
det ej förefaller som om det just där var med den
minsta. De profets rågen 50 ha pr. tunna var 14 ha
år 1872.

Öfver denna sammanhang vil jag trohne med vad där
står antecknat om den förut nämnda skogsplante-
ingen, det antal här Olo Persson grävde när han var
i sin tidigaste ungdom i Käsby länns skogar. Li står
där: "Förteckning öfver hur många hälar vi ha grävt"

Första dagen	456	1/2 dag	623
Andra "	485	1 "	1407
3 "	630	1 "	1844
4 3/4 "	537		
5 dagen	250		3924
6 1/2 "	450		
Summa	3363		

↑

ACC. NR M. 9360: 210.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sätt sig d 23-26 sept där slutar anteckningarna
som regelbundet forts redan 1872. Hade antecknaren
vänt att man då aldrig hade man fått reda på att
1869 blev den minsta skörden i marmarinn, fast
det ej förefaller som om det just där var med den
minsta. De bröda rågen 50 kr pr tunna mest 14 kr
ca 1872.

Om detta sammanhang vill jag teckna med vad den
stör antecknar om den först nämnda skogsplante-
ringen, det antas här att de Person grände när var med
i sin tidigaste ungdom i Skärbylestems skogar. För den
där: "Förteckning över hur många hälar vi ha grävt

Första dagen	456	1/2 dag	673
Andra "	485	1 "	1407
3 "	630	1 "	1844
4 3/4 "	537		
5 dagen	450		3924
6 1/2 "	450		
Summa	3363		

ACC. N:R M. 9360: 211.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Bland dessa anteckningar finns även den tilläggsäter-
gions notan ö begravnings kortna-
den från 1880 till 1885
som återges med några kommentarer.

Brännvin 5 kamrar	10-50	Denna not är ofullständig så tillvida att man
Rum 3 kamrar		
Fisk	4-50	och kan sluta sig till om ort, bost. präst i
Klädsk	2-	
Hästa	15	klädsk är inräknat i de 16 personerna. Vilket
Ljus	- 25	
Kaffe	16-	Jakt på är det för stor summa för att endast
Socker		
Småsk		
Öst	- - - - -	gälla kaffe rök och småsk ö bouppteckninga från samma tid visar
Häst	- - - - -	
Präst i bostad	- -	
		och lik som totalsumma för begravnings kortna- dena som denna not visar

Anmärkning: är att det stad upptaget klädsk

195
da man vid den tiden vanligtvis blödde den dröde i
ett lakar även om det var vid slutet av 1880-talet
i det vid början av 1890-talet nämndes som något
särskilt sträckt om någon av de mindre; som-
märket skapade "Sjovessels" åt sin dröde.

Litteraturen

Man hade alltid gärna läst i dessa familjer, och
som kunde läsa och ha någon behållning därav följde
Det mesta utgick från och man genom skillingtryck
som köptes i marknaderna. Bland den färdiga boken
visar, engliga och glada, lärdomar av olika slag, län-
der, psalmer, predikningar, länspredikningar
och tal m.m. De värfades ihop till hela böcker som
här spår av flitig läsning. Sedan kom valendor
med lärrik och visig läsning av olika slag och som
spreds genom bokauktioner eller omväntade lektyr
bland folket. Lärböcker för människor i elen för
ej förglömmer ej heller religiösa skrifter, de senare

ofta en väldigt omfång r.o. Noiborgs postille i Skrivens
själskatt m fl. De gamla läste sina böcker o psal-
men regelbundet i psalm- o bönbok, de hade gått
en tid dessa gamla redan de lämnat jorden i detta
på undantag, de hade sin ålderdom tryggad, någon
komfort hade de ej utan anseende voro små.
De som skulle ge undantagen kommo ej i tillfälle
att insäsa livet av de gamla oss om det var en o-
skyld ty när de gamla gick bort måste de
ut med motsvarande större anseende. Därför hade
nästan de gamla det ofta samma ställe i den fria
byggden, även om förhållandena voro knappare för
dessa trygare.

Jag måste nu återgå till de unga i bla Persson,
ungdomstid och så nämna att vissa skyldig-
heter ännu en tid redan man ömgar till anseende
kom att avila anseendet. Så skulle man o

unglingen "gå skole" som man sade d. v. s. denna
ville brädes vid löstens stora jakter genom gårdar
ö springande intill varandra över backar, hälar,
gårdar ö gräsar stakande till sväsen med krossa-
skäror, bjätter ö annat larmande ö skrallan-
de saker ö skrik ö brjätande. De unga fanns ö
måne i detta som om de under sina stora löstidgar
blev genomvåta ö för illa, det var ett litet äventyr
ö deras barna traktades med "smorda smorda"
med kross i ost, det var krosskapsmat i något annat
än de var vana vid i vardagslag, mycket iaktigt
Tilltaget var det, man minnes dessa smorda alltså.

Vid Sillesjö gård gick, när sådana arbeten skulle
utföras som bräde stora arbetsstycken, bud till En-
rummas ungdom i husemännen ö dessa gingo till arbetet
mot betalning ö kallade alljämnt detta arbete för att
de "gick till kross". Betalningen var mellan 50 öre ö 1 kr
per dag med egen kost. Och tog det för en given sak att

ACC. N:R M. 9360:215.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

man skulle gå när man blev kallad, arbetstiden var all-
jämt på 1840-talet på solens uppgång till dess nedgång
med måltidsrasten när gärdens vällingstake kallade:
"Kom lunchen, kom lunchen, kom kuis i sken till."

Det var då vid skörden när män i ungdomen låg
säden med lön i äldre män satte upp säden i sky-
lar med de yngsta drog samman åt dem. Statar-
konsturna i Trysnes dottrar kallade upp i band
säden. De befallde Helge och Hanna att lämna
fört kom gått i lön för att "gå till lön" i lön
i att bud för när de skulle infirma sig i det lön
för en given sak att de skulle infirma sig utan lön.
Doch för det statarkonsturna det då det lön "gå
dessa för tjänst. De fick dessa unga flickor arbeta
tillsammans med de vuxna i följe dessas lön då man
ville nog i ordning infördes man band "gå till lön"
långt strängen = man. på ända till ända. När de
statarkonsturna blev orädda skulle de binda

1999
om beff, det var deras kända på varandra sedan
de trötts en stund, de skulle träffa ut varandra. Då
var det inte till för en liten stund att träffa jämna
säg med dem helst som de så ofta de "säg vi söring"
ej land härvarna utan endast lade banden om
med andarna instruktörerna medu till stor förändring
för dem som skulle träffa upp. När man så kom att
hitta kunde lade jag den, som säg statar hinneras
hitt med tillfredsställelse, säga att de yngsta att de
frugo på med de äldre männen i "då i hvar" eller
vinde de överhoppade härvarna. Ingen kunde fick
sitta med hinneras uppåt, det var färdigt på något
sätt (frölsning?) ej heller fick man stiga över
härvarna.

efter när tiden händes in hjälpte man till. Som
att bois på att ärligt i i ständigt kunde finnas
upp dessa enkla trypse vil jag anföra att exempel.
Glemma hade en gång när hon som familjering

deltog i skivdrabet vid avlämnningen av patron
gjäls emottagis i eller 2 kr för mycket. När han kom
hem med dessa pengar fick han inte betänka dem
för sin far (Kanske var han också rädd att det skulle
skulle upptäckas) han var rättfärdig i allt så han ville
te gå tillbaka med pengarna. När han kom fram
till patron åt honom: "Ja vill du?" Han var rädd
men fick ändå fram att han fått för mycket. "Då
kan inte jag mer än du ska ha" blev det leisha
svaret & det var en glad blomma som återvände hem.

Rapsodlingen

Vid denna gård odlades också raps & när den skulle
skördas bindades upp allt folk som kunde arbeta.
Rapsen skars med rapsaknivar (brutiga knivar)
i alla som kunde deltaga i arbetet som utfördes nattetid.
Den skurna rapsen lades under för under i små
högar. När den så skulle törkas utfördes detta arbete
ute i det fria, på fältet, där rapsen vänt, i en bana

201
as regelbruk som kunde rullas ihop om det som låg
där i kändelse av regn. Rapsen brödes somman med
rapsblåsa, lädri i nudar med både för husken att
stå på, man fick inte tampa i rapsen, och hade
flera sådana små blåsar i med dem förde man i
spring o samlade upp kornarna som var jämnt så
stora att kvinnorna som skötte larsningarna parvis
kunde sticka under ett par pinnar in enast varand-
ra under tågen o stjälpa upp dem i städerna. Något
stort lars var det inte jäga om rapsen fick inte
vras eller tuggas ut, det var endast att vrida
båda fram o tillbaka av o vända tillbaka.

Vid bakan larsades rapsen so vid ena sidan där
torpmännen började bearbeta den med "plejlarva"
o så fortsatte man lag för lag till halmen pastell
att vid motsatta sidan uttröskad. I det ligen kom ut
raps upp o det var brätt om på alla håll. Först var
det en del kringt skuti uppstå åskvädret med

åtföljande regn när man höll på för fullt i keder
banan full. Det var då varit att rulla den om imme-
dielt, som då också blev kryptiskt i arbetet försummat
intet annat var dock att göra i alla måste hjälpa
till. När vädret drog sig förbi fick man så åter
ulla upp i fortsätta i när man klarat av isen
var i regel rapser i marken och så ton.

Detta rapss-törke var ett minne som dessa gamla
gärna nämnde vid när de i minnet levde sig till
baka till gamla tiden, det skildrade sig på annat
arbete, som gällande, de var unga de i många
voro församlade, det var otvivelaktigt i en viss part i blän-
over det hela, inte den andra tårten jämföra en-
kanda där man mest längtade efter släkt när man
skulle brida vissa saker, då var man också glad
i den kunde också få flera band, man behövde
inte tursvälla med kraftiga längre. Den tålde
också gånge över skogen, det var "Höddaren".

Glanna Eltzerssons ungdomstid.

I minnet fick Glanna redan innan hon kom till
att trampas utan att vara till nytta att vara. Lin och
lader var i en i deras vävdes linneländer som dels
syddes till gäng linn, något duktyg, jorden i
någon n. n. och så mätte sådana var också något
att tänka om. En del var lader men i kistorna på vävde
man vadmal. Oför är detta som vävdes i till i färgades
lader man till för kistorna och betero. Många säcken
i kistorna var kistornas stoltthet, det kistorna
inlet kistorna endast arbetet av egna produkter i
det var fliten man ville visa, det som inlet för sig lader
ansågs för att i lader i det var kistornas stoltthet och
När därför Glanna som 14-18 åring kom att tröda i en olä-
tungs ställe som för en kortare tid, det blev endast en
månad i det som kistorna kunde sig tjänst vävde som också
3 säcken linneländer på den tid som var i tjänst i stället ande
något "tjänstgöring", något ring, bak i tråk n. n. Det var

i d. Beddinga i kon som en uppvaken där det inte fanns
någon utmågled rangskickad mellan hennes folk i bön-
dennar Tiodes inte där hon ville inte bli hållen för pigga
hon skulle också våda sig de tillfälle gas o' tog också
oförskräckt den stochars hämsflickan, en 8-10 åring om
skaffades anbring socialt där hon inte orkade afföra
vid hon blev ålaga, i försvar. Den lilla flickan skulle
kallas upp i rättas i arbete med löpar och grön mät
bl. 4 på morgonen i Torsu skulle så mycket om må-
ligt stanna vid sina bestämde ryssen. Alla gamla ha
dammic åsikt alla ha de behövt dessa unga flickans
bott. När man så ville att Glamma skulle stanna
rekade hon helst om hon fick höra att det ålög
piggen att slakta på vilket man dock lovade att hon
skulle slippa. När råckorna skulle på beleva ålög
där från piggen att smickra till råckepinnarna o'
när hon sade sig g' kunna slöja till en sådan pöge-
de husbruden som som du gjort det i hennes hem i för-

vänade sig när hon varade att det gjorde man folken,
att exempel på olikheten i måttliggande orter. En egen-
het där nere var också när man varje söndag kokas
gröt (det var rätt rätt där, här visserligen ofta men ej
regel utom vissa söndagar, helgdagar i böndergar)
Var det red att drängen skulle in i kyrkan i skrapa
grytar, varjans utbredda sed

När måndagen var gånge tog Hanna arbetet av
slätten en ofaradhet tillfälle. Hon hade hela tiden
längtat tillbaka till hemmet i skogslandet o det led
och i mest den tid på året, Pingsten, då "Vildfarna"
Jens o Olof Wildt, bygdens spelmän, stämde sina
instrument på o klarinet till dans i Margårds-
skogen. Den dansade all ortens ungdom polka marscher
o valde utom tanke på någon rangskillnad. Men det
var någon som skulle ställa sig fin med "kängder
pevisisk spel" o torde sig vara förmun än andra döttr
pik hon stå där. Dessu enkla röjes tillfällen i skogen

blev minnen för livet & i dessa människors ögon må-
got helt annat än renare tidens röjes liv, det var de
enda tillfällen man hade & man hade det soliga man
jätte gjorde & blev ej övermått. Det gick man i första
glöde & röjda.

I skolan

Ofta tiden tyckte denna unga värld som så många
av hennes jämbarn i lämnar & tjogring reste hon i
sällskap med en kamrat till skolan för att tillhöra
en plats vid en trättinättning i Kungätern. Anvis-
ning av plats var ej värd att jägarna de många han-
rater som förmått sig det fina tillhörig lottor hade
kommit till skolan som den vanliga typen. Den
var det ganska brängligt att uppmärksamma i de utrymmen
som var tillgängliga i det lilla huset som nästan helt
upptogs av trättinättningen som vället ut från en myn-
het ganska lig början där man i huset & en jätte
större arbete. Glusturen stod för det hela i stället för trättin

ingen grovtråk lastade m. m. i mannen ströf Gl. a. skjutman
med de delar i armat som var mindre roga. När Glamma
som det som tjänarinnas med skyldighet att tona m.
med andra i tråk o lastade o så för att samtidigt
lämnar upp i ycket pintråk i styckning o så smärtnar
bli fullständ o med hjälpare där, var det redan en
ofta den tidens begrepp stor smärtning med stor
bund hets o många slaver i tråk o glansstyckning
Om Glamma som var var vid hiken i hemmet se-
des och så att han mest som tillbaka. Detta fick han
lång o ämnen platsen varst inte i början var vad
han väntat sig stannade var där i borta 3 år. Han
hade tänkt sig att när man trättade behövde och så
trätten tid att trösa o då skulle man ha det ledigt
att man kunde trösa trätten inom hus o trättade
manglade o strök i ett utan uppehåll blev en överrask-
ning. I trättstugan på gårdar till man på pån tidigt
på morgonen till middag när de uppdreades någon

bestämde ledighet kom g. i fråga. Men kunde vare så
tätt ö. rännig att man somnade framför pannans
fyrkål. Lysat bestod av en liten orande Marlamm-
pa samt lysat från pannans fyr, någon där fram-
me för fyrkålen. Därför var det lockande att sitta sig
när där man att komma från arbetet var en stor skam
lämnade två timmar om med arbetet; Trättlars ö. inne
ö. redan Klamma varit med någon tid i strykrummet
med fram i eleoema. Lånen var 50 kr per år kostö-lyg
vändig piglarn på landet var 30 kr. Men tog snart all
slog trätt från murarna, mjölkarens ö. smides till
hensken i skodespolarens fina vidlyftiga stäcks-
trätt, endast luffares lusiga palten uppsades.

Lynd!!

Damernas särskilt skodespolarens stäcks trätt om
mycket vidlyftig just de år 1874-76 med beklade
bräs, om skulle "pipas"; kring kals ö. ärmar i många
bolanger ö. undaskjolar om också skulle stäcks
strykas krusas i pipas, stora siden trättade man.

ACC. N:R M. 9360: 226.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skådespelerskor hade ^{under-}journales med sig som ar-
betet skulle göras efter, där före kom hem i konststyh-
ning även i den yttre kabinen. Hade man gjort en ar-
be- te som var riktigt tillräckligt kunde det kanske friviljor
till teatern. Den på landsbygden uppenbara höll dock
inte rensat folk för aktningvärda människor för
den blott de jämfördes med tuskspelare, de feth-
de inte det konstnärliga, det var "komedispelare".
Det förefaller som om skådespelerskor i Gröna-gatans
lönaktiga kvinnor voro de bästa kunderna, ej heller
dessa folk hade sin tro till de fingo ofta trötta, men
man hade en viss uppsyn för dem i deras på samma gång
liknande själva gatans anseende fick uttryck av dessa
kvinnor som bodde där.

Det var för att lära påtrått i styhning som Hanna
gick sig i denna tjänst, de kvinnor bland landsbygden
stunds personell behovet av utlända moderna trätter-
men gjorde sig gällande i de låga följde efter.

210
Sedan hon blivit van van det också mellan frästräcker
ö styckrummet som kom att anbringas. Lärdomen
blev också grundlig på ett annat sätt än för de ele-
ver som betalade för 3 veckors lärtid ö en vecka
till om de ville läsa riket. Det som massen
av sådana elever blev från stad ö land därmed
fordrade kunnigt folk ö det blivit ett "fint" yttre för
kvinnor att trätta ö stycka. Det fanns elever från
hela Skåne från Småland je även från Höjerskamm-
rels sådana som med lit ö lust tog del i arbetet för
att sedan sätta upp trättinläggning de ville skapa
sig mesta möjliga kompetens under tiden, dels
fanns det också hemma- ö bondflickor som kom
dit därför att det var "fint" att ha varit i stan ö lärt
men som inte tog lärdomen på allvar utan älskade
de lekarna men kunde säga att "de hade varit i stan
ö lärt". Hanne kom je att undervisa. Tilika med "frun"
ö när det en gång under tiden kom Lud från Björnstads

sedan hon blivit van van det också mellan frästrätk
o styckrummet som kom att anbringas. Lärdomen
blev också grundlig på ett annat sätt än för de ele-
ver som betalade för 3 veckors lärtid o en vecka
till om de ville läsa riksträtt. Det kom massor
av sådana elever både från stad o land därmed
fordrades kunnigt folk o det blivit ett "fint" yrke för
kvinnan att trätta o stycka. Det fanns elever från
hela Skåne från Småland ja även från Höjerskamm-
rels sådana som med sig i last tog det i arbetet för
att sedan sätta upp trättriktning de ville skaffa
sig mesta möjliga kompetens under tiden, dels
fanns det också hemska- o bondflickor som kommo
dit därför att det var "fint" att ha varit i stan o lärt
men som inte tog lärdomen på allvar utan älskade
de litesdana men kunde säga att "de hade varit i stan
o lärt" Namn kom ja att undervisa tillika med "famn"
o när det en gång under tiden kom lud från Björnstegs

ACC. N:R M. 9360:229.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

men lusten i fjura stuer var som en till skolas för
Västergötland. Fjura var västgöte i en handlingskraftig
svinn. När de kom till staden gällde det för dem
att få en utkomst som familjen kunde leva på.
Som en i skolas i en man som tog utdelning något
arbete. Sedan han slapp att arbeta med styckningen
ville han leva till i glada vänners lag. Lusten för-
tjänst i ädla till att utrymme som i absolut betro-
des för familjen var också upptaget av rörelsen i hela
huset fullt av frimän och arbetet i gärdet och flerta
av dyggeste timmar. Som en drog in förhållanden
på den tiden han nämner att mannen ofta kunde
ställa sig bakom den halvöppna förstags dörren med
flaska i glas när patrullerande polisen passerade
i dörren då fick ända inman för dörren.

Det om säkerheten gavs en träng i ö vid det lilla hus-
et i skolegatan som var ligger kvar in i renare
tid med ett värmnad på gärdet som stod där

ACC. N:R M. 9360: 230.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

redan då. På gårdens fanns där förut nämnda träthuset samt hemlig hus med ett trök och en ränne bakom, som lyfte upp när åkaren på bestämda tider tidligt på morgonen kom för att samla upp. Tömmande skulle lockas ut till gatan länkas öppen. Så upptogs gårdstyggen av kulligen som låg under öppen himmel. Den kokes som koptes i som användes för styckningarna. Jick "Törerna" bärs upp på vinden där den hade sin plats, den fick ej "sluka vatten" då låg de den ej.

Större delen av huset upptogs av styckrummen som var tillägnade för finkörten. Så hade Törerna ut rum som smuliga av dem dock måste lämna nattetid därför att de ej kunde trivas illa med "spikarna" där utan hellre var den korta tiden som blev över därför i mangel. Korgarna i styckrummet. Ett rum var reserverat för frätt i behandling av silke i sidensass. För att även på läse sådana frätt fick nämligen eloverna betala ut.

214
i de rum ej utlode denna argift friga g' lullen se på
hur det gick till. På jannus det i omedelbar anställning
till arbetsrummen familjens bords familjen bestod
av 6 medlemmar o pigorna. Allt kom därför att ganske
intimt förnas med varann i det en ytterst härbott
Man flyttade också under denna tid till en större
bostad i Östergatan. Det var ett hus med två våningar
o där måste man kläpa Glannas tunga biske upp på
vinden.

Under tiden blev Glanna så insatt i allt luttlande
att hon åtminstone till större delen övertog undervis-
ningen av eleverna i "fem" hade också övertagandet
av det hela i insättningen anseende o upfattning o hade
allt mer.

Den frukt nämnde Tusade Törerna om med flyktning
huskale. Detta senare avse på ganske avsevärt på det
man här om var vid; dels var man i stan där allt be-
o dels var husbondefolket på annan ort. Så var det

ACC. N:R M. 9360:232.

215
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

samma kung besök som för Bonds nämner om i sin bok "Föreläsningar i landvägen" om ett från annat håll. Det glädde många att kungen gjorde stora affärer ut som de varit vana att se upp till som kungskap i stads personerna är ut som gäst. Det blev deras intryck ut deras stora kändelse som de aldrig glömde utan ofta återkom till när de blev gamla. Men som jag ännu varit från staden i nästan återkommer dit då det finns ännu ett par minnen kvar. En gång kom en av flickorna uppskrämd från Elva hade när hon passerade Brannens hörs. Hon var då mycket rädd, fått berättat om en rusbig mans person kastat in sin kappsäck genom ett fönster där med ofta vad man tyckte då och då stora rutor i väggen: "Du sitter i vägen för mig." När prinsen kom till stället gick han honom till mötes och sade att han gjort det för att få mat i loget där tiden har kom att vittna om han saknade nämligen borden.

Det var ett tillfälle på dessa unga städer att komma ut till landet i hämt sällskap i dessa unga stadsbarn tyckes ha lust fullt afsträng i förhållande för landet. Den äldste av bröderna som var jämnårig med Glamm föräktade redan då åsikten att man skulle kunna allt vad man ville i han blev också med tiden en av Teosofiens främste i landet.

På ett exempel på de ungas olika läroinställning, då han nämner att somliga av de flickor som kom dit för den korta lärtiden sökte på ut så mycket av de sinnen som som stod till buds, andra åtta rätta om sändgarna komma i värdade, något som då var mycket i svag, somliga gick i kyrkan i på samma benägenhet ja en tog sig en sändgorskollekt för de tre söndagarna som var i staden, sändgorskollekt om de något nytt i allmänhet. Dessa flickor var från Småland i stället religion.

I förbigående kan nämnas att den väktning som Glamm gästade i Bökebergslätt förut varit husk hos Hallenberg.

ACC. N:R M. 9360:234.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

i Frankrike ökar var en av dem som kunde värda
med frysarna i den trånga bryggården där. Där var
så skicklig i att använda fiskarna och kött fisker där
man senade mätten i handen innan man tog fisken.
Att han kunde klippa en frys till som man ville
i skapet av ofta blomfärd. Han räddade en gång
grevinnan Hallenborg om då var ung från en eldsken
frys i fickan därför att fickan i betänning.

Och nu återgår jag till Malin.

En gång gästade kungen staden. Och gick man en
lure för att se honom när han åkte från stationen.
Till residenset där hans broder stannade några dagar. På ge-
tina. Alla folk som packade villan i alla fruster var
fullsatta överallt var folk så det var inte många som
fick se en skymt av kungen där han åkte från lä-
sande ut alla läse. Inredningen var att man var med
i man såg något av vagnarna med de fina herrarnas
villan som en kungen i hur han såg ut om det endast

ett jätat som blev klädd i, men som tyckte sig med
att man varit med i ett "han var väl lite en annan människa".
Utför i öddhuset stod man tröget packade för att för en
skymt, men de förfallen som det är där varit för långt
för att man skulle kunna uppfatta något. Det var ändå
ett minne för livet. Stämman var det när man samlats
vid Gäddstörs prästgård för att se kungen, Gust XV,
när han gästade där för att äta middag när man bygg-
de "slottet" och där för sig kunde källa till där. Då fick
man se kungen i han gick omkring och hälsade. De främsta
i orden var främsta en hälsning men det var en-
dast en enda bland dessa "ständiga" som kom
genom till hand vid presentationen, den enda allige-
vel personen, fru Dahl på prästgård, kom om fräa
Hjälmsjöarna. Det berättas att hon blev så nervös när
kungen sågte honom att hon att hon sig kunde för-
sig landshövdingen utan kungen sig skettande tog om
händer med den katolska handshaken. Det är

fräkt som de också behandlade Trots att det var
runt det senaste ö veckor de hade att deras mud.
De fläste en de unga flickor som komms till staden
för att göra en krusen gång på söndagarna ut för
att se på stan som då mest utgjordes av murar
innan brunnar i så gick man till Davids back som
då var nöjesplats. Vid den backen tog man sig
ut till Blåbacka östra ut från staden. Dit tog man sig
för att se på när pojkar tog i garna. Vid jingot-
midsommar för man utåt landet så var det många
unga röder som var exemplariska ungdomar av Hennes
älder, i hennes sällskap till Bäckbergs blåk där hon
hade blåk där hade man en gärdens majsting (den enda
kon namnde om från denna tid) i häng den dansade man
straxt reste man till hennes hem där Elvengids spe-
gen lockade till dans ofta Truena från Vildfarnas
fjäl i blainett. Kyrmping bohem i Paraply bohem som
servantketer där som ej heller fick försammas.

ACC. N:R M. 9360:237.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

måste man hålla på att stycka det vita blanka linnet
till midnatt i dörren vid det svaga ljus som då bestod
Det var ett mycket usligt arbete där fördrades av
skidspelariska i andra likställda o skidspelariska
na kommit ofta med useljournaler med sig som
arbetet, pipning i pipning i beaktning skulle upprättas
Flickorna kunde också ibland ofta ut utfört arbete
på frivillighet till teatern i det gick man för övrigt
också någon gång ändå mer dessa lantflickor. Jingo
aldrig några föreställe för sådan konst, det förblev för
den komedi lite finare än masknedens men ändå
jämförbar. Ännu i scenens folk var för den när
mast jämförbart med Grönegatans lösa frimtimmar
högre uppskattade de ej konsten. Det hoppasliga ar-
betet var den vida av livet som de ansågs för att vara
något annat lång utanför deras begrepp var trivsel
och tillfredsställelse som dessa flickor över
vann sig de också vid Grönegatans frimtimmar

omöjligt för dessa lantfolk att äta sått till till
våningen i de Bruna Bönerna. Till våningen var man van
att endast äta bröd i till bönerna. Flösk, spicke, kött
eller stekt, sällan användes däremot för jästskuren bland
dessa människor. Toron skulle skära allt bröd innan
man satte sig till bords, det hade skurits (vanligtast
av fur i lund) sedan man gått till bords direkt vid
bordet i deras hem. Vid fastlagotiden båkades varje
tisdag fastlagsbullar som blöttes upp i varm mjölk
och bruk som de aldrig för ren, man hade i deras
hem endast haft fastlagsbullar fastlags tisdag i till
måndagen och inte blöttes man upp dem. De frägs
också om att få äta sina bullar bara i dricka mjöl-
ken för sig själv i bliva utskrädda de döfs. Det om
också red att ofta som man blev färdig vid bordet skul-
le man lämna det omedelbart återgå till arbetet och
dricka någon och oönsklig som det på "furi": "Här i
inter tid i haka bordsbruk". Brätt var det också i tidis

Detta bände i Kalmar år 1825 den 26.

Något som är belysande för åkuset i Kalmar på den tiden må också anföras. Att 1826 låg äldre men vid Tvedöns exercisplats för att fullgöra de 14 dagarnas exercis. Tiden var ju inte så lång ö den mesta maten hade man bära med sig hemifrån ö den mest krossen bestod åt man av mest ordan för nyss skalk. Ditt upp skulle denna familj för att se hur man hade det, det var mycket vanligt med sådana vändgöbesök hos de inryckta, där hade man sig också på ligesplatsen, tält, tältgator ö kokgräpar var också något vanligt. och så hade man med sig mat ö dryck för den tid den fortsärande hade kvar. Så som här ö som Klamma stod för matlagningen ö de som ville hjälpa den skalk hem ö också följa med. Men visste inte varför man ångslades för denna resa men det fick den nog samant ut ö så under återfärden. Ditt färderna gick

bra i dåmpe hade man torvigt. Hanna träffade
där sina egna grammars pojkar som hon vänt upp
tillsammans med i även den som skulle blev hun-
nes make. Dessa visste inte stark om de Torde nä-
me sig, hon kunde ha blivit för fru när hon var i
statu-sällskap men så var det ej, hon var "bys barn"
med den som fört; man hade sig tillsammans.
När man så skulle anhöra hemfärderna fick hon
reda på vad man angjorts för. "Guskarne", det
var många husken från Malmö som var ute i sam-
ma ärende dessa vändagar. Hade dock varit sig fulla
i vore oreguliga i delvis även osams i kunde knapp-
ast reda sig själva. På hemvägen skulle de vara
om kapp i det gick så yttre värdsligt till att de
älskade stände sig i ständigt dödsfara i det
var mer än man cinstat att man kom bebbegde
tills och, trött, uppriven i vintulfa. Det var
dessa stadsborna visste i förbög så det alltid

ACC. N:R M. 9360:241.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Småde gå så till när flera åkare samlades på samma plats i Tvedöna var vanlig samlingsplats för alla från staden skulle ha åkarskjuts när de skulle dit.

Som förut nämnts åt man på Tvedöna mest egen medförd mat i brödspråkarna hade med sig mjöl, fisk i bröd o med de cukarsticker man blev tilldelad där muntade man ofta det lögne befälen som i regel var fattiga i barnåren o var beröjda det i sina ring hem som pojkar kunde arbeta. De köpte mjölk, fisk o väfflor av kvinnan som regel blev det hem till lagersplatsen för att sälja. Väfflorna smakade dem bra. Till de hem som under fund med att samma kvinnan lags o samlade tillhops det bästa av den kommande. Göt de gjordes råttat o som därför blev brökes. Tack o att just denna göt blev användningens i de väfflor de köpte o äto med god aptit.

225
Di blev det slut på väffelköpet för de flesta det året.
Men inte till skolan.

Den sista tiden av vistelsen i skolan lärde
kunnas att en lönssöm. Den bodde under tiden
hvar i deltog delvis i arbetet på det vanliga
stället. I syftet fanns flera elever i man sydde
på beställning o när man var utlånad syddes man
propplagg ut sig själv. Dock var det så att en
hundreda var så fina kommo de in i själv
syttet där flickorna sutto vid sina maskiner
o inför dem alla diskuterade man om hur
skjortorna skulle vängas in, livet eller lintry-
git utstoppas med veck i krus, om var det högre
militärer från bodelsgården än damer av richte-
ten om egen kändigt framförde sina anspråk
Di vilde en röda krusa o geve om uppträdde
i korsetts ka skjortorna insvängde i midjan därför
att de annars fylle så dj-f i byxor. Till stort

ACC. N:R M. 9360:243.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

nige för de unga ålörarna. Det var inte alltid så lätt för dessa unga att under sådana omständigheter lotsa som om de ej funnos till.

Det var en glansperiod även för den finare litteraturens utövare just då var öfverkrinnor som man skulle ha vitt hring klot i armar vidlyftigt för krinnornas del, ö så de vidlyftige under hjolarna ö byerna, under hjolarna med ny skö i gasveiningar skulle även stätkas, trätt ö trykning ö limesom gick hand i hand.

Krapphöl ryddes inte i rycket, undantogs andas clevernas egna för lardomens skull, övriga ploggandes till en starkhild krapphöl som masken. Denna hade 1 öre för varje fint utfört krapphöl i för att kunna vidlyftigt libnars sig i betals. Lyran för vitt tillä vindsom måste vara 24 minst 100 krapphöl pr. dag i då måste vara arbete nästan utan uppehälle ö karm ej en titta

ACC. N:R M. 9360:245.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

yttrandet: "Hvarra en alla oss ständspersoner." Å
 somliga ställen var hon betraktad som medlem av
 familjen i andra som en påminnelse som stod under
 husvärdets egna medlemmar i som därför måste liksom
 på sin plats men som man ändå måste ta en viss
 hänsyn till i alla väl med, hon var ändå en av "folket".
 På hem klasskilderna fram kom ståtade över i rötter
 döja den. På fick hon på dessa ställen äta av hushålls-
 jets mat men också för sig själv i någon hand kam-
 mare. I väntgärden t ex. var husets fru och många
 familjemedlemmar mycket vänliga i "gemensam"
 (= folkligt) rum var ett väntat till hus och med hus-
 värdens lever från österns lätta kom i även länge bort
 ifrån i nästan gick varje kväll innan hon gick
 till sömns omkring i huset i lepta in i varje rum
 för att se till att alla var i säng i lada sig inte
 för än då var folket dock framträdde blott till-
 medlem ganska skarpt trots det hos dem gamla

ACC. N:R M. 9360:243.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

någa för de unga ålvararna. Det var inte alltid så lätt för dessa unga att under sådana omständigheter lotsa som om de ej funnos till.

Det var en glansperiod även för den finare litteraturens utövare just då var såväl krimner som män skulle ha sitt häng både i armar vidlyftigt för krimnernas del, i så de vidlyftige under hjolarna i byerna, under hjolarna med ny sk i garvevinger skulle även ståttas, trätt i trykning i limesom gick hand i hand.

Knapphåll ryddes inte i rycket undantogs under elevernas egen för lardomens skull, övriga ploggs under till en storsild knapphålls mäniska. Denna hade i ore för varje fint utfört knapphåll i för att kunna vidtörpigt libnars sig i betals lyran för ett tillä vindsom måste vara 29 minst 100 knapphåll pr. dag i då måste ha arbete nästan utan uppehåll i karm ej en titta

227.
pår arbetet med på gatan en gång. Det var gott
snarast för henne & i längden gick det inte heller
med det enformiga arbetet utan även hon lei-
de sig ny iaktlig linsom. Alltså kan man an-
ta att en förtjänst på i varje dag var minimum
att linsom sig på i staden på den tiden.

Efter i hemorten

Efter dessa tre år var så Klarna fullt kompetent
i yskhet i hode under tiden inte belagt några förspråk
utan haft en lön som var högre än vad hon kunnat
på i hemorten & därtill hade hon haft "finare utse-
de". På den tiden & i landsbygdens ungdom
till sig då, fast i regel var det på den begynnande
industrin som drog jämsides med jungfru Klarna.
Klarna återvände till hemmet utrustad med sy-
maskin för linsom i under ett par års tid ombeli-
rade hon ständigt mellan de bättre familjerna i
gården i prästhemmet på både också det karaktäristiska

ACC. N:R M. 9360:245.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Jfranded: "Glanna hem alla oss stadsfjersmer." Å
 somliga ställen var hem befolkad som medlem av
 familjen i andra som en fjärran som stod under
 husbällets egen medlemmar i som därför måste haka
 på sin plats men som man ändå måste ta en viss
 hänsyn till i alla vår med, hem var ändå en av folket.
 På hem blaskiderna fram just man ställde över i rötter
 döja den. På fick hem på dessa ställen äta av hushåll-
 ets mat men också för sig själva i någon hand kam-
 mare. I prästgårdar t ex. var husets fru och många
 familjemedlemmar mycket vänliga i "gemensam"
 (= folkligt) rum var det vanligt till hem var med hem-
 bällets elever från skolorna lärt hem i även länge bort
 ifrån i många gånger varje kväll innan hem gick
 till sömna omkring i huset i lepta in i varje rum
 för att se till att alla var i säng i lade sig inte
 för än då var julen. Dock framträdde blaski-
 medlen ganska skarp trots det hem var gäma

229
anfristodde sig åt Hanna i goda Tien rids med henne
i det hon förstod sig på o var mycket mån om henne
När hon var där var det husshållens egna fört i
på Hanna o dundfös hon tjänarna. På städ staden
skan i Hanna i samma arbete men ^{st.} deras lille-
middels mada" kom ut till dem var det smör o på.
Lögg i något bättre vitt Tien Hanna men städskan
"mada" bestod av tjockt skuret grovt bröd med flöt
samt chuder i stället för Hannas kaffe o d. i när Hanna
ville de skule dela lika ville inte den andra gå med
cläp på utan det hette: På hit med min "fettbjälme"
Det var en naturlig sak för henne att det gjordes den
na skilnad. När det var middagtid åt "hus-
skapet" i matalen Hanna i rivering o smulmet
av samma mat men städskan redan hon passat
upp. Hon de andra tjänarna i köket av deras
grova kost, det var två skilda hus hätt. Dock var
det inte på många ställen Hanna betraktades helt som

ACC. NR M. 9360:247.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Tjänarnas jämlike men det fanns sådana också, som bodde dock under sin tid i staden förskaffas sig så mycket säkerhet i omgångens konst att man inte krig för någon utan när det gällde kunde man ge beskedet i från de andra underkuvade kunde man få höra ett beundrande: "Hur våga du" eller "Tror du då kunna överstyra" som ett träng förut hade man tagit det som något jämfället.

För blöder var man ganska nog vid denna tid såväl beträffande de underblöden man hade som de blöddningar som blänningar, för "ständer" är de egentliga underblödena.

De blänningar, underblöden bragnar i garnityr i vitt samt halvita band i votten skaffade man sig många olika. Förblöden användes såväl grova som ylle i vardagslag som finare av silke i mode med blonder vid ammandagskalar i d. I staden syddes blöden efter modejournal av bärtyg men på landet

ACC. NR M. 9360:248.LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sydole man så litet dessa modeller man kunde man
 är för det "bästänsligt" hemvärd material som alltid
 draperades över den som modellen var. Det var ganska
 möjligt att man då när även jämvägen var mycket
 till staden, skolor eller kyrkor, för att fotografier var
 man fått en mycket blänning i det var ut som fotogra-
 ferna haft lysrörsljus då. De unga var också an-
 gäsliga att på förväg sina gamla antikvarier
 drag man det kunde ofta att dessa satte sig emot den
 det förefaller nästan som en smuliga, gubba, rent utan-
 råga det för orätt, när de var borta ihop de var
 borta: "Jag kan se på oss men jag kan oss i när vi i
 den rika de var slut".

Förslutten för kläder var mycket dock inte mycket
 redan när blannas fader Helge Nilsson gifte sig
 år 1852 eller 53 hade han skaffat sig "braggmans-
 blå" av kläder (finns än hos oss) i för dessa hade han
 fått tjäna länge med de löner som då gällde. Annars

ACC. N:R M. 9360:249

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var det ju i regel badmat som visades vitt & färgades
i färgerierna (som det fanns flera av i orten belägna
vid vattendraget.) som var materialen: kallarman för
ju västar & mjöckebyxor på den tiden, en klädde.
Tioje var något "särdeles & kall" kläddning "straktat".
När Hanna kom tillbaka till hemmet blev det en
middag bland hennes gamla kamrater och hon de
blev till för fin att hålla. Till godo med deras sällskap
i första gång man skulle ut & vara sig lyckades en
för enfaldig halsen kamrat att gå in & fråga om
hon ville gå med. Hon var dock den samma som
joht & ett par år därefter gifte hon sig med sin
barndoms lekhamrat & larskamrat Per Lars
Ola. Det må anfries att då, år 1881, intet den kvinn-
lige kontrahenten utan hennes fader eller mäs-
man där medföljde till kyrkostunden när man
tog ut lysning. Om det var red även anmärktes och
jag ej men år 1885 följdes kontrahenterna åt: Sprung

ACC. NR M. 9360:250.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

På övertogs de unga Per Lars Try i de gamla flyttade
i undantagsstugan som inrättas i stället. Någon verk-
tygshandlingar från denna period lifsges.

Också de båda gamla gästbror flyttade de unga bror
från godset i Hög sig nu på egen Tron i Svandrup
år 1892 i fick så tillfredsställelse den längtan efter
att själva se om den jord man brukade i på röda
fjäll däröver som låg begravd hos många av ut-
gårdens underhållande.

Helge Olssons Try gick, när han blev gammal till
utrustningen de han inte hade några som i dottern
na gift sig på annat sätt, men han i hans hustru
kunde rätt att återgå de undantagsformerna som
voro fastställda i med tanke på vilken anordning
anordnades gift var berättad. Flyttningarna för an-
darna följde gårdens brukare så att de ej längre
behövdes föll han erbjuda så mycket större anord-
ningar så Helge Olssons hustru år 1893 i Helge Olsson.

flyttade två dottern i Skanstorp överens komms att an-
darna i stället för in natura förmåner, husum m.m.
skulle betala kontant 40 kr pr år under hans livstid.
Han blev 93 år gammal i dag 1918. När han dött i
man skulle anmäla hans dödsfall i Gårdsbön där han
alltjämt varit kyrkon i hela sin livstid, där han gått
i kyrkan i till närvarande så länge han orkade, och
man betar att han inte var född på den dag han
alltid firat som sin födelsedag sedan man kommit
att fira födelsedagarna, vilket inte var fallet i hans ung-
dom, utan på en helt annan dag. Men hade inte varit
exakta datum eller fast sig därvid utan sagt att han
var född 14 Marsdag men det var i stället i mitten
av juli månad. Det var när han föddes ganska
vanligt att personer i läkhus med blöta skisser
inte under hela sitt liv visste när de var födda
endast om de flyttade sin rader i kunde läsa blev
de någon gång understräket om nitarna minst, även

kunde det hända att de som vuxna kunde säga sin berättelse om Black man ingen almanacka så blev det ofta så närvarande uppgifter som de som när färd kunde "lämnade".

Som ett exempel på dessa gamla ingår tillit till i ösikt om högsta myndighetens, i deras förhållande maket i omfattning om den särskilda medborgaren ville jag nämna ett exempel, det är nog också en kommande av folket inställning till bevisningen på den tiden de de helt måste förlita sig på deras svar om dem.

Det förklarar sig så att man under första världskriget, 1916-18 det var först på nästan allting i förhållande att gränsen nästan nog fel, riktiga förklaring för honom att man hade varit om bröd i andra församlingar. "E det om bröd så på 7 ja skriva till kung för de går inte." Det kunde inte fatta att man kunde betyda ha varit om bröd, vilket i hans tid ansågs som bröden av staden, brödet hade

ACC. NR M. 9360:253.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ansetts som den livnadsaktiga födan i kungen skulle
kunna rädda bot för sådan olycka. Eftersom kungen
var obegripen under något frång trädde han inte
i varken inte till något sådant tal, han sådde
över allt i gärd som han ville i hemmet hjälpe var
en liksom hemmanen för bestämt över de un-
derlydande endast att han hade så mycket större makt.
Doch fattade denne gamle så många något av
restriktionerna. Så hade han förmått önskat att ett
stort följa med många skjutna skulle följa honom på
hans sista färd, men detta ändrade han dock att
man i sådana tider skulle göra det så enkelt som tiden
fordrade & inte begär om någon "stas". Under hans
tid hade man vändesatt en begravnings fört efter den
gående folkmassans storlek redan efter skjutarnas
antal. Krantusen spjutarna som gick åt var också
en vändemått för en "vacker begravnings" att komma
me her i jorden. Under en kort tid, på 1890-talet förber.

ACC. N:R M. 9360:254.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

det T.o.m. att man ickeigare på väg till kyrkan i
spelade kort efter begravningsmiddagen då Toddys
närvarades, det var i övergången från gammal till ny tid
Var prästen med villos stämningen nere till denna läm-
nat mycket sedan gide det ofta ymnarligen fått till
det kunde till för att den dode skulle komma "i be-
frielse", det var de ofta lovandes skyldighet att ge den dode
en sådan begravning att intet var att anmärka därpå i
ofta var det också den dodes enda önskan mot slutet
och han kunde förstå att det var en yppoffring när de
måste sätta sig in i att det inte helt kunde bli så som
det varit när de var med 20-30 år tillbaka i tiden från
Helge dils påsk 1918, han var då 93 år gammal
och någon gammal person dött bort från hemmet var
det inte så att han skulle föras dit för att "läsa" där
När Helge dils hustru dog år 1893 under ett besök
hos en annan dotter nere i Åspö var man g i Tillfälle
att strikt följa denna regel men ändå samledes begrav-

ACC. N:R M. 9360:255.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ningsofärderna i deras hem i Pillestjärnsöarna förstärkt det blev
en lång smärta för de flesta i unga anföranden. Redan där
leden kunde man till döds efter den döda i så tillbakas
till Gårds förs kyrka i tillbakas till döds. Skulle man
iakttagit enligt gammal sed skulle man fört den döda till
baka till hemmet i redan utgått därifrån med processio-
nen vid begravning i redan enligt de gamla kyrkans
sätt som också unga iakttagas. Gas an ledning till en
vägar ibland, vid detta tillfälle blev en liten bit av denna
kran. Jag vet också jule där man kör med den döde
förbi den kyrkans gård där han skulle begravas en mil
i närheten här för att den döde skulle komma ett steg
till i gamla hemmet i processionen utgå därifrån
Angående jordfästningen i kyrkan så var den införad
i Gårds förs redan omkr. 1890. Då dog nämligen en Ola Per
Jeder Per Larsson i hans sista önskan var att få ligga
fäst på det gamla sättet i graven, vilket väckte förvåning
man hade således ganska snabbt ansett det vara den saken.